

Preek over Lukas 18:1-8

Vanavond wil ik graag met u stilstaan bij de gelijkenis van de 'onrechtvaardige rechter'. Opnieuw een gelijkenis waar we het wel een beetje moeilijk mee kunnen hebben. Vorige week is in de zomeravonddienst stilgestaan bij de 'onrechtvaardige rentmeester'. Deze onrechtvaardige rentmeester werd ons tot voorbeeld gehouden. Dat is al knap ingewikkeld, dat je als gelovige een voorbeeld moet nemen aan een onrechtvaardige. Maar nu in de gelijkenis van de onrechtvaardige rechter wordt het nog gekker. In deze gelijkenis wordt God zèlf vergeleken met die onrechtvaardige rechter. Kon de Here Jezus dan niet een ander voorbeeld verzinnen? Hoe kun je nu de Here God – die toch een absoluut rechtvaardige rechter is – vergelijken met een onrechtvaardige rechter, die zich niet bekommert om God en met geen mens rekening wenst te houden. Dat is merkwaardig trouwens. Deze rechter is geen atheïst. Er staat niet dat hij niet in God gelooft, nee, hij wenst met God geen rekening te houden. Hij weet van Gods bestaan, maar Hij trekt zich niets van Hem aan. Dat is nog erger. Hij trekt zich van God en zijn medemens niets aan, Hij denkt alleen aan zichzelf. De enige reden waarom hij uiteindelijk toch rechtvaardig handelt is omdat hij bang is dat de weduwe hem een blauw oog komt slaan. Dat staat er letterlijk. Tsjja, en dan denk je toch, hoe kan de Here Jezus zo iemand vergelijken met God.

We leren hier meteen al iets over hoe je gelijkenissen moet lezen. Bij een gelijkenis kun je niet alles één op één omzetten. Je moet uitkijken wat de hoofdboodschap is van Jezus. Jezus vertelt een gelijkenis altijd met een bepaalde reden en soms geeft het Evangelie zelf al aan wat de reden is van Jezus' verhaal. En dat is nu bij deze gelijkenis gelukkig heel duidelijk. Jezus wil ons in deze gelijkenis niet iets duidelijk maken over Gods karakter, zoals Hij dat bijvoorbeeld doet in de gelijkenis van de Verloren Zoon en de wachtende Vader, maar Hij wil ons leren hoe ons leven als gelovige eruit zou moeten zien. Hij wil ons stimuleren altijd te blijven bidden en niet te verslappen. Altijd bidden wil natuurlijk niet zeggen dat we moeten doen zoals sommige monniken, die bijna hun hele leven in gebed doorbrengen. Nee, de Here Jezus zegt hier hetzelfde als wat Paulus schreef aan de Tessalonicenzen: *bidt zonder ophouden*....(1 Tess. 5:16) Dat is de hoofdboodschap. Houd niet op met bidden, houd vol, geef het niet op. Zoals die weduwe blijft vragen bij die rechter: *verschaf mij recht tegenover mijn tegenpartij*, zo wil Jezus ons stimuleren om

aanhoudend onze noden bij God te brengen. En dat kan op vaste momenten, bij het eten, bij het opstaan, bij het slapen gaan. Maar dat kan ook gewoon op de fiets of in de auto. Je kunt zo gezegd bidden met de pet op en met de pet af.

Nu zeggen wij heel gauw dat bidden praten met God is, en dat is ook niet fout. Maar het woordje 'bidden' betekent in de eerste plaats 'smekend vragen'. Net zoals die weduwe telkens smekend terugkwam bij die rechter. Dat was niet één keer een vraag stellen. Ze bleef bij hem aan de deur kloppen. Ze hield vol. Dag in dag uit stond ze er weer totdat die rechter er zat van werd. Hij keek uit z'n raam en zag haar weer staan. Hij deed de gordijnen dicht, plakte zijn brievenbus af, checkte z'n email niet meer, niets hielp. We weten niet precies waar de rechtzaak over ging. In ieder geval heeft de weduwe een tegenpartij die haar geen recht verschaft. Waarschijnlijk heeft zij van iemand loon te goed en haar tegenpartij weigert haar dat te betalen. Het is wel goed te realiseren dat deze weduwe het waarschijnlijk niet bepaald breed heeft. In de bijbelse tijd waren de weduwen en wezen vaak de armen in de samenleving. Er waren geen sociale voorzieningen. Daarom was het ook zo belangrijk dat je kinderen had op wie je kon terug vallen. Denk maar aan die moeder van die jongeman uit Naïn. Jezus wekt deze enige zoon op uit de dood en gaf hem terug aan zijn moeder die weduwe was. Als dat niet was gebeurd had deze vrouw ongetwijfeld moeten bedelen om in leven te blijven. Zo zal het met deze weduwe ook wel zijn geweest. Ze had niet een klein meningsverschilletje over wat geld dat ze te goed had. Ze had dat geld broodnodig om in leven te blijven. En als we dat beseffen dan is die rechter in deze gelijkenis wel heel erg onverschillig. Hij trekt zich niets aan van de nood van de vrouw. En nogmaals, het gaat hier niet over iets kinderachtigs, zoals de schutting op de erfscheiding bij de burens, dat soort zaken zien we in de Rijdende Rechter voorbij komen. Nee, het gaat hier om leven en dood. En de rechter, hij is te beroerd om een hand uit te steken. Je vraagt je gewoon af hoe het mogelijk is dat zo iemand een vertegenwoordiger van het recht heeft kunnen worden. Maar de vrouw blijft bij hem aankloppen. Ze kan ook nergens anders heen. Deze rechter is de enige die ervoor kan zorgen dat haar recht gedaan wordt. En die houding is ons tot voorbeeld. Blijf aankloppen bij de Here God zonder te verslappen. Blijf doorvragen ook als de Here God niet meteen antwoord geeft. Want Hij is de enige die ons kan verhoren!

En dit is wel een onderwerp waar ik graag wat dieper op in wil gaan. Ik ben al heel vaak mensen tegen gekomen die vinden dat je iets maar één keer hoeft te vragen en dan is het klaar. Je mag bij de Here God niet drammen, zeggen we dan. We hebben er zelfs een bijbeltekst bij: Matt.5:7: *gebruik geen omhaal van woorden*. Als je het één keer vraagt, dan weet de Here God ervan en dan moet het genoeg zijn. Maar is dat echt zo? Wil de Here God dat zo? Ik zou zeggen, dan hoeven we helemaal niet meer te bidden, want God weet het toch al. Volgens mij zit hier een voorstelling van God achter die ooit door de theologen is verzonnen. We noemen dat de zogenaamde 'onveranderlijkheid van God'. En ook, dat hoort daar zo'n beetje bij, dat God alles van te voren heeft geprogrammeerd. Alles wat gebeurt ligt vast in Gods raadsbesluit. Het feit dat wij hier vanavond bij elkaar in de kerk zitten heeft God van te voren bepaald. Het feit dat sommigen vandaag geen zin hadden om naar de kerk te gaan, hebben ze eigenlijk niet zelf besloten, maar God heeft dat al voor de grondlegging van de wereld bepaald. En dan ligt het ook vast dat je op een gegeven moment ziek wordt, daar verandert ons gebed niets aan. En als God in de eeuwigheid heeft besloten dat je geneest, dan zul je genezen, maar heeft God besloten dat je niet geneest, dan kunnen we bidden wat we willen, het gebeurt niet. Voelt u aan hoe verlamdend dat is. Een dergelijke opvatting haalt de waarde van het gebed helemaal naar beneden. Waarom zullen we bidden als het allemaal al vast ligt? Er zijn theologen die als antwoord op die vraag hebben bedacht dat God ook voor de grondlegging der wereld heeft vastgelegd dat we bidden zullen en dat God ook voor de grondlegging der wereld heeft bepaald dat Hij die gebeden verhoort. Wij zijn dan in feite niet meer dan robots, die uitvoeren wat ooit van tevoren is bepaald. Moeten we dan ook gaan zeggen dat deze preek ooit al door God is bedacht, en het feit of jullie wel luisteren of juist helemaal niet luisteren, het ligt allemaal vast. Lieve mensen, dit is zo in strijd met de bijbel. We komen vanavond in de bijbel de Here Jezus tegen die ons aanspoort om te volharden in gebed. Om niet op te geven. Blijf aankloppen bij God. Dat heeft zin! Er zijn ook ongetwijfeld hier vanavond mensen die al heel lang voor iets of iemand bidden. Misschien bidt je wel voor je kinderen, of familieleden, dat ze tot geloof in de Here Jezus mogen komen. 'Blijf bidden' zegt Jezus! Misschien bidt je voor een zieke. Blijf dat alstublieft doen. Niet opgeven. Het is niet zo dat één keer bidden wel voldoende is. U kent ongetwijfeld de naam van Anne van der Bijl wel van Open Doers. Hij heeft ooit een boekje geschreven met de

veelzeggende titel 'En God bedacht zich'. Ik las nog even de achterflap van dit boek, en daar staat het volgende:

Zal God zich bedenken, als wij Hem erom vragen? De gedachte is onverdraaglijk voor mensen die menen dat God doet wat Hij wil en niet van Zijn plannen afwijkt. Ze denken dat God werkt volgens een onveranderlijk draaiboek. Anne vd Bijl noemt dit christelijk fatalisme, een dwaling die christenen verlamt. God is onveranderlijk, ja, maar alleen in zijn aard, karakter en bedoelingen. Zijn plannen zijn plooibaar. Hij luistert naar Zijn kinderen, als die Hem vragen onheil af te wenden.

Maar om invloed bij God te hebben, moeten we een vertrouwensrelatie met Hem hebben. Dan zullen we weten wat wij Hem wel en niet kunnen vragen. De macht van biddende christenen is enorm. De loop van de geschiedenis wordt erdoor gekeerd. Daarom doet de duivel er alles aan om christenen af te houden van het gebed.

God bedacht zich, past dat in uw plaatje van God? Zou het kunnen dat God zich laat beïnvloeden door onze gebeden? Mensen die willen vasthouden aan de theologie van de onveranderlijkheid van God zullen heel wat bijbelse gegevens moeten wegpoetsen of vergeestelijken om hun theorie over God overeind te houden.

Ik wil graag een paar voorbeelden noemen:

Exodus 32: U kent waarschijnlijk wel de geschiedenis van het volk Israel met het gouden kalf. Mozes is op de berg om de stenen tafelen met de Tien Woorden van Gods verbond in ontvangst te nemen. Beneden zit het volk ongeduldig te wachten en als het wachten te lang gaat duren vragen ze aan Aäron om een gouden kalf te maken. Aäron laat zich ompraten en het volk offert, bidt en danst uit alle macht om het kalf. Toen zei de HERE God tot Mozes: *Ik ga dit volk vernietigen. Ik stop ermee. En Ik ga met jou, Mozes, verder.* Vervolgens zien we dan Mozes op de bres springen voor het volk. Hij zegt niet: *Uw wil geschiedde. Als dat zo in Uw raad vastligt dan moet dat maar gebeuren.* Nee, Mozes laat zien dat hij God van gedachten wil laten veranderen: *Laat uw boosheid varen, waarom zou U het volk vernietigen? Denk aan Abraham, Izaäk en Jakob.*

En dan lezen we in Ex. 32:14 die indrukwekkende woorden: *en de HERE kreeg berouw over het kwaad, dat Hij gezegd had zijn volk te zullen aandoen.*

Wat denkt u, wist God dit allemaal van te voren? Ja op grond van een bepaalde theorie wel, maar niet op grond van de Schrift. Als God het van te voren allemaal wist, dan wilde Hij eigenlijk het volk helemaal niet echt vernietigen en dan had Hij ook

geen echt berouw over het feit dat Hij dat eerst wilde. Als we dat geloven dat speelt God met eerbied gezegd een toneelstukje.

Het tweede voorbeeld vinden we bij Hizkia (2 Kon.20). Jesaja komt bij hem op bezoek en Jesaja heeft een boodschap gekregen van de Here God. Hizkia is namelijk ziek geworden en Jesaja zegt: *tref beschikkingen, want u gaat sterven*. Laat je zaakjes goed achter, regel alles wat er te regelen valt, bereid je voor op je overlijden. En dan gaat Hizkia bidden, vurig bidden. En eigenlijk gebruikt hij ook een 'dat kunt U niet maken' argument. Want hij zegt: *ik ben nog maar net bezig Here, ik heb nog maar nauwelijks mijn taak kunnen voltooien. Ik heb zo'n grote schoonmaakbeurt in Israël moeten plegen. Het kan helemaal nog niet Here God. Alsjeblieft, laat mij mijn taak mogen afmaken. U hebt mij toch zelf geroepen?* Het ging hem dus niet eens om zijn eigen belang. Het ging om zijn taak, het ging om de zaak van de Here. En al voordat Jesaja het paleis uit is, zegt de Here God tegen Jesaja: *draai je maar weer om, want hij bidt*. Het is net of de Here God daar niet zo goed tegen kan, met alle eerbied gesproken, als zijn volk gaat bidden. Het klinkt alsof Hij met Zijn hand over Zijn hart strijkt. Oké, dan krijg je er nog 15 jaar bij.

Ik zou ook nog de geschiedenis van de inwoners van Ninevé kunnen benoemen. Zij bekeerden zich op de prediking van Jona en God hoorde hun gebeden.

Weet u, volgens mijn concordantie staat er 8 keer in de bijbel dat God zich liet verbidden. En dat mooie woordje betekent zoiets als: God laat zich overhalen. God verandert van gedachten, of zoals Anne vd Bijls boekje heet: God bedacht zich. Als die onrechtvaardige rechter al luistert naar die weduwe, wat denk je dan van God. Hij zal zijn uitverkorenen zeker recht verschaffen. Wij zijn Gods uitverkorenen. Daar moet je niet over theologiseren, dat is je troetelnaam. Ik ben Gods uitverkoren kind! Wat een wonder, Hij houdt van mij, Hij hoort mij als ik bid, Hij buigt Zich als het ware voorover, zoals wij voorover buigen als een kind ons iets wil zeggen. We gaan Hem aan het hart. Hij laat ons niet langer wachten dan nodig.

En daarmee is heus niet alles gezegd. Ik weet ook wel van lieve broeders en zusters die wel hebben volgehouden te bidden voor onbekeerde familieleden, en toch stierven deze mensen zonder dat ze zich hebben bekeerd. En ook in onze gemeente hebben we voor genezing van zieken gebeden zonder dat er sprake van genezing was. Die realiteit is er. En daar moeten we ook geen goedkope antwoorden op geven, zoals 'heb je het wel echt geloofd' en zo. Het is waar, er zijn gebeden die niet

zo verhoord worden als wij gehoopt hadden. Maar er zijn ook heel veel gebeden die wel verhoord worden. Juist omdat mensen volharden, niet ophouden, blijven aankloppen. En dat is waar de Here Jezus ons toe stimuleert in onze gelijkenis. We hebben niet een onbewegelijke, onveranderlijke God, maar een God die als een Vader met Zijn kinderen meeleeft. En op een of andere manier neemt Hij onze gebeden en wensen op in Zijn grote plan met deze wereld. Want dat ligt wel vast! Jezus komt terug. Er komt een nieuwe aarde en een nieuwe hemel. En wat mij betreft wordt God er eerder groter van dan kleiner als we ons realiseren dat Hij het reageren op onze gebeden inpast in Zijn grote heilsplan.

Tenslotte wil ik het nog graag even over dat laatste zinnetje hebben van onze tekst. *Doch, als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan het geloof vinden op aarde?* In de eerste plaats krijg je een beetje de indruk dat dit vers helemaal niet bij de gelijkenis hoort. Het lijkt een beetje een op zichzelf staand vers. Zal er nog geloof zijn als de Here Jezus komt? En wij denken dan: ja, dat is maar de vraag. Het zal wel niet. Kerken lopen leeg. Mensen keren God de rug toe. Dus het antwoord is 'nee', er zal wel niet veel over zijn van het geloof. Hopelijk houden wij het vol, en er zullen misschien nog wel een paar getrouwen zijn. Maar verder.....

Maar is dat wat er bedoeld wordt? De bijbel zegt ook dat het Evangelie voor de wederkomst aan alle volken verkondigd zal zijn. Dan krijg je toch wel de indruk dat er heel wat gelovigen zullen zijn aan het eind van de tijd.

Het is goed om te realiseren dat 'het geloof' in dit vers ook vertaald mag worden met 'dat geloof'. *Als de Zoon des mensen komt, zal Hij dan nog dat geloof vinden op aarde?* En dan snappen we in één keer wel het verband met het voorgaande. Het gaat niet om de vraag of er nog gelovigen zijn als Jezus komt. Die zijn er vast, gelukkig wel. De vraag is of er nog gelovigen zullen zijn die net als die weduwe volhardend bidden. Die niet opgeven met vragen en smeken. *Here, doe recht. Doe recht aan uw kinderen die te lijden hebben omdat ze geloven. Doe recht aan de armen in de wereld die uitgebuit worden. Doe recht aan de zwakken in de samenleving. Doe recht aan kinderen en vrouwen die misbruikt worden. Doe recht aan die lieve broeder of zuster die heeft te worstelen met een ongezond lichaam.* Zullen er nog zulke bidders zijn. Een open vraag, die Jezus niet beantwoordt. Een vraag die wij met elkaar kunnen beantwoorden. Zal ik zo blijven bidden. Jezus doet

een oproep. Blijf bidden, persoonlijk en samen. Weet u, dat is voor mij al een geweldig motief om naar de bidstond te gaan. Samen met je broers en zussen wekelijks aankloppen bij God. Een stimulans om vol te houden. Ik leer van de Here Jezus dat Hij ons ook graag wil stimuleren om het niet op te geven. Blijf bidden, hou vol, want we hebben een God die zich wil laten verbidden. AMEN

Augustus 2013

G.P. Hartkamp

Wapenveld